

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/7/2025
Identifikačné číslo spisu:	4412212867
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4412212867.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. G., narodenej XX. B. XXXX, O., Ž. XXX/XX, zastúpenej Mgr. Elenou Szabóovou, advokátkou Nové Zámky, Hlavné nám. 7, proti žalovaným 1/ Q. T., narodenej XX. A. XXXX, K.-P., R. XXXX/XX, 2/ M. T., narodenej XX. B. XXXX, O. XXX, 3/ M. C., narodenej XX. B. XXXX, K.-P., R. XXXX/XX, zastúpeným advokátskou kanceláriou HAÁR & Partners, s. r. o., Dunajská Streda, Hlavná 5931/80, IČO: 50 950 690, o určenie, že vec patrí do dedičstva a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 4C/138/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2024 sp. zn. 7Co/68/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 1. marca 2023 č. k. 4C/138/2012-777 (druhým v poradí) žalobu zamietol a žalovaným priznal náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %. O nároku na náhradu trov štátu rozhodol tak, že štát má právo na ich náhradu voči žalobkyni. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Vécne v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na obsah podanej žaloby, ktorou sa pôvodné žalobkyne (žalobkyňa a jej matka M. L. ako žalobkyňa 2/, ktorá zomrela X. M. XXXX) domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa v kat. úz. A., vedenej ako parcela registra C č. XXX/X, záhrada o výmere 172 m², a to každá v podiele 1/2 k celku. Žalobu odôvodnili tým, že sú vlastníckami parciel v kat. úz. A. vedených na LV č. XX ako parcely registra C č. XXX/X (záhrada o výmere 1418 m²) a parcely č. XXX/X (zastavaná plocha a nádvorie o výmere 652 m²) spolu s domom súp. č. XXX. V žalobe uviedli, že tieto nehnuteľnosti zdedili po svojom právnom predchodcovi (manželovi pôvodnej žalobkyne 2/ a otcovi žalobkyne 1/, nebohom N. L., ktorý zomrel v roku XXXX). Žalobkyne počas konania opakovane (sedemkrát) žiadali o zmenu petitu žaloby, pričom zmeny petitu sa

týkali výmery nehnuteľnosti, ako aj zmeny ohľadne strán sporu. V poslednej zmene petitu, ktorú súd prvej inštancie (uznesením z 22. novembra 2022) pripustil, sa žalobkyňa domáhala určenia, že je v podiele 1/2 k celku vlastníckou pozemku parcely registra C - záhrady v Obci O., kat. úz. A., ktorý je GP T.. O. M.Č. č. 66/2013 z 11. septembra 2013 ako diel č. 3 s výmerou 108 m² odčlenený z parc. č. XXX/X a pričlenený k parc. č. XXX/X, čím sa výmera parcely registra C č. XXX/X zväčšuje z pôvodnej výmery 1418 m² na novú výmery 1526 m², výmera parcely registra C č. XXX/X sa zmenšuje zo 172 m² na 64 m²; ďalej žiadala, aby súd určil, že ideálny 1/2 podiel pozemku parcely registra C - záhrady v Obci O., kat. úz. A., ktorý je GP T.. O. M. č. 66/2013 z 11. septembra 2013 ako diel č. 3 s výmerou 108 m² odčlenený z parc. č. XXX/X a pričlenený k parc. č. XXX/X, čím sa výmera parcely registra C č. XXX/X zväčšuje z pôvodnej výmery 1418 m² na novú výmery 1526 m², výmera parcely registra C č. XXX/X sa zmenšuje zo 172 m² na 64 m², patrí do dedičstva po poručiťke M. L. (pôvodná žalobkyňa 2/), ktorá zomrela X. M. XXXX (ďalej aj „nehnuteľnosť“ alebo „parcela“ alebo „pozemok“). Pôvodní žalovaní (v priebehu konania zomrel žalovaný 1/, súd uznesením z 29. júna 2022 pribral do konania na strane žalovaných ako žalovanú 1/ a žalovanú 3/, ako dedičky po poručiťkovi Z. T., zomrelom X. B. XXXX) odôvodňovali svoje stanovisko k žalobe tým, že od N. L. odkúpili z jeho parcely po celej dĺžke až po cestu 3 metre, za túto časť parcely zaplatili N. L. 3 500 Kčs titulom kúpnej ceny. Od predmetnej kúpy v roku 1976 užívajú celú výmeru parcely, pričom N. L. ani pôvodná žalobkyňa 2/ ako jeho manželka nikdy nespochybňovali, že by pôvodní žalovaní užívali viac ako im vlastnícky patrí, nikdy nepodnikli žiadne kroky a nerealizovali na tejto časti parcely žiadne oprávnenia vlastníka a nenamietali skutočnosť, že nehnuteľnosť užívali pôvodní žalovaní.

2. Súd prvej inštancie v odôvodnení poukázal na to, že odvolací súd zrušil prvý rozsudok súdu prvej inštancie (z 28. januára 2016 č. k. 4C/138/2021-306), ktorým žalobu žalobkyní zamietol z dôvodu, že v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“ alebo „NS SR“) sp. zn. 5Cdo/49/2010 žalovaní nemohli byť na základe ústnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti v dobrej viere, že sú vlastníkmi veci a že držba nehnuteľnosti, opierajúca sa o ústnu zmluvu nemohla viesť k vydržaniu nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie zdôraznil, že od predmetného rozhodnutia NS SR došlo k zmene judikatúry týkajúcej sa zásady nemo plus iuris ad alium transferre potest ipse habet, a to s poukazom na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd“ alebo „ÚS SR“) zo 16. marca 2016 sp. zn. I ÚS 549/2015 a zo 14. novembra 2018 sp. zn. II ÚS 484/2015 a na to nadväzujúce rozhodnutia NS SR. Ďalej uviedol, že trendom najnovšej judikatúry je, že v konkrétnom prípade na základe konkrétnych skutkových okolností je možné uprednostniť princíp dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa pred princípom, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má sám.

3. Z hľadiska zisteného skutkového stavu bolo podľa súdu prvej inštancie preukázané, že pôvodní žalovaní nadobudli ešte v roku 1976 časť parcely od N. L. a jeho manželky M. (pôvodnej žalobkyne 2/), ktorú parcelu im riadne vyplatili, pričom neexistuje žiadna písomná kúpna zmluva, ani žiaden iný doklad o zaplatení, skutočnosť, že kúpna cena bola vyplatená, potvrdila okrem pôvodných žalovaných v konaní aj svedkyňa (vtedajšia pracovníčka obecného úradu). Skutočnosť, že medzi pôvodnými žalovanými a N. L. a jeho manželkou M. bola uzavretá neperfektná kúpna zmluva potvrdil aj ďalší svedok. Zo zhodných tvrdení žalovaných, ako aj svedkov mal súd prvej inštancie za preukázané, že pôvodní žalovaní užívali časť pozemku, ktorú nadobudli dobromyseľne od N. L. a jeho manželky M.P., že im táto nehnuteľnosť vlastnícky patrí a v roku 1976 vstúpili do držby nehnuteľnosti. O ich dobromyseľnosti svedčala aj okolnosť, že v roku 2002, keď podali návrh na vydanie rozhodnutia o potvrdení nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnostiam vydržaním, tak okrem parcely č. XXX/X žiadali aj o zápis parcely č. XXX/X, pretože aj túto parcelu spolu s časťou parcely č. XXX/X riadne užívali, len nebola vysporiadaná. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie prijal záver, že pôvodní žalovaní nadobudli nehnuteľnosť na základe neperfektnéj a absolútnej neplatnej kúpnej zmluvy, napriek tomu boli dobromyseľní v držbe, ich právo držby nebolo spochybnené od roku 1976 do roku 2012, kedy bola podaná žaloba o určenie vlastníckeho práva. Pôvodní žalovaní riadne užívali predmetnú nehnuteľnosť a pri zákonom stanovenej vydržacej dobe 10 rokov vlastnícke právo k pozemku vydržali k 1. aprílu 1994. Práve z toho dôvodu, že medzi žalovanými a N. L. bola uzavretá dohoda, na základe ktorej N. L. previedol na žalovaných časť svojho pozemku, nikdy N. L. počas svojho života nenamietal to, že

žalovaní užívajú jeho záhradu. Keďže pôvodná parc. č. XXX/X nebola majetkovo právne vysporiadaná, pri realizácii ROEP v Obci O. boli usporiadané vlastnícke vzťahy k jednotlivým pozemkom, zapísala sa novovytvorená parcela č. XXX/X, ktorú užívali žalovaní o výmere 172 m², a ktorých držba bola dobromyseľná a oprávnená. Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa v konaní nevedela vyvrátiť skutočnosť, že by držba pôvodných žalovaných počas 10 rokov bola nedobromyseľná a bolo niekým spochybnené ich dobromyseľné užívanie. Zdôraznil, že všetky okolnosti a skutkové zistenia potvrdili (ako aj následné správanie sa pôvodných žalovaných k spornej nehnuteľnosti) a nasvedčovali dobromyseľnému vstupu do držby nehnuteľnosti a ich ničím nerušenému užívaniu po dobu viac ako 10 rokov. K námietke žalobkyne, že predmetná parcela bola vyvlastnená, že žalovaným nie je zřejmý rozdiel medzi inštitútom vyvlastnenia a predaja, neprihliadol, pretože v konaní nebolo preukázané, že by došlo k vyvlastneniu nejakej parcely. Z uvedených dôvodov žalobu ako nedôvodnú zamietol a v konaní úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania. V konaní boli vyplatené trovy znalcovi z rozpočtových prostriedkov súdu, preto súd zaviazal v konaní neúspešnú žalobkyňu k náhrade trov štátu (§ 259 CSP).

4. Krajský súd v Nitre (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo treba v celom rozsahu ako vecne správne potvrdiť (§ 387 ods. 1 CSP). Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav a z neho vyvodil aj správny právny záver. Súd prvej inštancie podrobne odôvodnil svoje rozhodnutie, preto sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalobkyne, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ktoré označila za chaotické a nekonzistentné. Odvolací súd ďalej konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci správne rozhodol, keď zohľadnil právne závery uvedené v aktuálnych rozhodnutiach vyšších súdnych inšancií ohľadne splnenia predpokladov nadobudnutia vlastníckeho práva nehnuteľnosti vydržaním, na ktoré vo svojom rozhodnutí aj poukázal. Po rozhodnutí odvolacieho súdu (v poradí prvom), ktorým bol zrušený (prvý) rozsudok súdu prvej inštancie (najmä s poukazom na nesprávny právny záver, ktorý bol v rozpore s právnym názorom vysloveným v rozsudku NS SR z 29. marca 2011 sp. zn. 5Cdo/49/2010), rozhodol Ústavný súd nálezhom zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2014, v ktorom zdôraznil, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol a nemôže byť rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. V zmysle predmetného nálezu ÚS SR je preto spravidla rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie (bod 58. odôvodnenia Nálezu ÚS SR). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd poukázal aj na právne závery veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR, ktorý v dôsledku nejednotnej judikatúry najvyššieho súdu v riešení otázky, či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu, rozsudkom z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024 zjednotil doposiaľ rozdielne rozhodnutia dovolacích senátov NS SR a prijal právny záver, že právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda, napr., či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. S ohľadom na uvedené právne závery, odvolací súd konštatoval správnosť postupu súdu prvej inštancie, keď ten rozhodoval v súlade s citovanými závermi ÚS SR ako aj veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR. Z uvedeného dôvodu sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalobkyne, že súd prvej inštancie nerešpektoval právne záväzný názor odvolacieho súdu vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení. Súd prvej inštancie v tomto smere svoje rozhodnutie riadne odôvodnil a vysvetlil, z akých dôvodov sa priklonil k inému právnemu posúdeniu splnenia podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním, než uviedol odvolací súd. Jeho rozhodnutie v tomto smere preto považoval za rozhodnutie vydané v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Odvolací súd k námietke žalobkyne konštatoval, že vo svojom zrušujúcom uznesení neuložil súdu prvej inštancie zopakovať dokazovanie výsluchom svedkov a strán sporu. Po zrušení rozsudku súd prvej inštancie pri hodnotení skutkového stavu preto mohol vychádzať aj z výpovedí už skôr vypočutých svedkov a na tieto v novom rozhodnutí poukázal. Doplnil, že k zrušeniu

(v poradí prvého) rozsudku súdu prvej inštancie došlo z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdu prvej inštancie v tom, že žalovaní splnili zákonne podmienky vydržania spornej parcely.

5. Odvolací súd ďalej konštatoval, že Občiansky zákonník v znení platnom v čase vstupu pôvodných žalovaných do držby pozemkov (teda v roku 1976) nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vôbec neupravoval. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva takýmto spôsobom bola zavedená až novelou (vykonanou zákonom č. 131/1982 Zb.) účinnou od 1. apríla 1983. Rozsah subjektov vydržania bol však obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania (nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom). Novelou Občianskeho zákonníka (vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb.) účinnou od 1. januára 1992, boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku predmetná novela umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 1. januárom 1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ pozemku (t. j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňal k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov, a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním. V prejednávanej veci sa podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie dôsledne zaoberal splnením podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaných vydržaním a jeho rozhodnutie má oporou vo vykonanom dokazovaní. Súd prvej inštancie správne ustálil, že v roku 1976 nadobudli spornú nehnuteľnosť v dobrej viere neperfektnou kúpnu zmluvou (uhradili za ňu sumu 3 500 Kčs), držba bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov, a na uvedenom skutkovom základe vyslovil, že ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosť patrí. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby nemala podstatný vplyv. Súd prvej inštancie správne prihliadol k zisteniu, že od roku 1976 užívali žalovaní spornú nehnuteľnosť ako vlastnú nerušene, pričom žalobkyne užívací stav rešpektovali počas života N. L. (zomrel v roku XXXX) a vlastnícke právo žalovaných začali namietat až po uplynutí 10 ročnej vydržacej doby v roku 2012. Keďže žalovaní, ako držiteľia pozemku (t. j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňali k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov, a zároveň boli držiteľom oprávneným (t. j. boli so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľní o tom, že im pozemok patrí), nadobudli k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním. Podľa názoru odvolacieho súdu k 1. januáru 1992 spĺňali žalovaní podmienku 10 ročnej nepretržitej držby, preto bolo treba považovať tento dátum za moment nadobudnutia vlastníckeho práva a nie ako nepresne súd prvej inštancie uviedol dátum vydržania vlastníckeho práva k 1. aprílu 1994 (bod 49. odôvodnenia rozsudku). Na tomto závere nič nezmenili ani závery znaleckého dokazovania, z ktorého vyplynulo, že oplotenie, ktoré bolo vybudované po smrti N. L. bolo na inom mieste ako v súčasnosti platná hranica medzi nimi, pričom táto hranica bola určená pri zameraní komplexnej údržby v roku 1990, kedy došlo k pochybeniu. Ani námietka žalobkyne, že nebol zisťovaný názor žalobcov pri vydaní osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva žalovaných v súvislosti s ROEPom nebola spôsobilá zmeniť vyššie uvedený záver súdu prvej inštancie, pretože v tomto súdnom konaní sa súd vyporiadal s tým, či žalovaní splnili zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním bez ohľadu na postup a rozhodnutie Okresného úradu v Nových Zámkoch z 2. júla 2002, ktorým potvrdil žalovaným vlastníctvo k pozemku podľa zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom. Odvolací súd konštatoval, že z výsledkov vykonaného dokazovania nijako nevyplývalo, že neperfektná kúpna zmluva sa mala vzťahovať iba na časť dvora a nie na záhrady, pretože bolo veľmi nepravdepodobné, že ak by za života N. L., ale aj jeho manželky, žalovaní začali bez existencie dohody (kúpnej zmluvy) a tým aj súhlasu N. L. užívať spornú časť nehnuteľnosti, že by takéto konanie žalovaných N. L. a jeho manželka M. nenamietali. V prípade existencie pochybností (§ 130 ods. 1 OZ), či je držiteľ so zreteľom na všetky pochybnosti dobromyseľný sa predpokladá, že držba je oprávnená. S ohľadom na tieto závery, nebolo potrebné podľa názoru odvolacieho súdu zaoberať sa ďalšími argumentami žalobkyne, ktoré neboli spôsobilé zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne v celom rozsahu potvrdil.

6. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolatel'ka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na ust. § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

Dovolatel'ka v dovolaní veľmi podrobne a rozsiahlo (26 strán) popísala celý priebeh konania (čl. I.-V. rekapitulácia doterajšieho konania, čl. VI rozhodnutie odvolacieho súdu), samotné dovolanie vymedzila v čl. VII a jeho dôvody v čl. VIII. Dovolatel'ka svoje dovolanie v čl. VII. odôvodňovala v 32. bodoch, v ktorých namietala prijaté skutkové závery nižších súdov, tiež nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. V právnom odôvodnení dovolania v čl. VIII. s poukazom na nesprávne skutkové závery (popísané v čl. VII), ako tzv. vadu zmätočnosti dovocatel'ka vymedzila tak, že závery, ku ktorým dospeli nižšie súdy boli v extrémnom rozpore s vykonaným dokazovaním; absentovala odpoveď súdu na argumenty, ktoré boli pre rozhodnutie veci podstatné; súd sa odmietol zaoberať jej argumentmi; neodstránil rozpory, na ktoré explicitne poukazovala v odvolaní; neposkytol odpovede na odvolacieho dôvody. Dovocatel'ka namietala, že súd prvej inštalcie nepostupoval (po zrušujúcom rozhodnutí) podľa usmernenia odvolacieho súdu (napriek viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu) a takýto postup odvolací súd následne schválil.

7. Dovolatí dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovocatel'ka odôvodňovala s poukazom na celý rad rozhodnutí, ktoré zastávajú názor, že ústne uzavretá zmluva týkajúca sa nehnuteľností je absolútne neplatná, nezakladá dostatok dobrej viery a nevedie k nadobudnutiu vlastníckeho práva (napr. sp. zn. 3Obdo/42/2018). Podľa dovocatel'ky presvedčenie o dobromyseľnosti bolo potrebné posudzovať objektívne, teda aj z hľadiska vyhodnotenia náležitej opatrnosti, pričom nebol rozhodujúci subjektívny pocit držiteľa (napr. sp. zn. 2Cdo/271/2007, 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010, 4Cdo/287/2006, 5Cdo/234/2009). Dovocatel'ka na podporu svojich tvrdení citovala právne závery rozhodnutí odvolacieho súdu (sp. zn. 5Cdo/49/2010, 4Cdo/361/2012, 4Cdo/283/2009, 3Cdo/46/2017) a namietala skutkové závery prijaté nižšími súdmi v rozhodovanej veci týkajúce sa zaplataenia kúpnej ceny, užívania nehnuteľnosti a jej nadobudnutia. Mala za to, že práve preto nemohla byť rozhodovaná vec posudzovaná ani podľa rozhodnutia NS SR z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, ani podľa rozhodnutia ÚS SR sp. zn. II. ÚS 484/2015, keďže v oboch týchto prípadoch bolo riadne preukázané zaplataenie a výška kúpnej ceny a aj nespochybnená časová línia (bez latencií a rôznych tvrdení o začiatku plynutia vydržacej doby). Dovolatí súd sa preto odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu [rozhodnutí označených pod vymedzeným dovolacím dôvodom § 421 ods. 1 písm. a)], ale aj od rozhodnutia NS SR sp. zn. 1VCdo/1/2024 a ÚS SR sp. zn. II. ÚS 484/2015, keď rezignoval na odstránenie pochybností a vysvetlenie námietok dovocatel'ky proti „pocitivosti“ konania žalovaných a rozporov, ktoré ich dobromyseľnosť a poctivý zámer spochybňovali. Dovocatel'ka preto navrhla dovolaciemu súdu, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na opätovné konanie. Dovocatel'ka tiež požiadala o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia a svoj návrh odôvodnila s poukazom na deklaratórne účinky rozsudku vo vzťahu k potvrdeniu vlastníctva žalovaných k predmetnému pozemku, keď na základe právoplatného rozsudku odvolacieho súdu môžu nehnuteľnosti byť predmetom zmluvného prevodu alebo zákonného prechodu vlastníctva, bez akýchkoľvek obmedzení daných dovolacím konaním. Zmena vlastníctva nehnuteľností by tak spôsobila procesný aj hmotnoprávny problém, ak by k nej došlo pred rozhodnutím o dovolaní. Odkladný účinok mal zároveň vplyv aj na vykonateľnosť rozhodnutia o náhrade trov konania a ich výšku.

8. Žalované sa v dovolacom návrhu s dovolacími dôvodmi dovocatel'ky nestotožnili a podané dovolanie považovali v celom rozsahu za nedôvodné, nakoľko mali za to, že nižšie súdy sa vo svojich opakovaných rozhodnutiach vysporiadali so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli predmetom prejednávanej veci. Žalované mali za to, že závery, ku ktorým dospel súd prvej inštalcie (druhým rozsudkom z 1. marca 2023), boli v plnom súlade s právnym názorom odvolacieho súdu, vyjadreným v uznesení (č. k. 7Co/329/2016-373 z 25. októbra 2017), ktorým zrušil rozsudok súdu prvej inštalcie (prvý v poradí) z dôvodu, že bolo potrebné vysporiadať sa s dôvodmi tvrdenými žalobkyňami ohľadom vlastníckeho práva a vysporiadať sa s argumentami žalobkyň. Súd prvej inštalcie v novom rozhodnutí postupoval v intenciách právného názoru odvolacieho súdu, bolo nariadených viacero pojednávaní za účelom dôsledného zistenia a objasnenia skutkového stavu a následného rozhodnutia v danej veci. Samotná skutočnosť, že bolo opätovne rozhodnuté v neprospech dovocatel'ky ale nezaložila dovolací dôvod na opätovné rozhodovanie v danej veci. Žalované nesúhlasili s tvrdením, že žalobcom bolo znemožnené, aby uskutočňovali svoje práva, čo v konečnom dôsledku malo viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia. Žalované namietali, že v dovolaní boli vo svojej podstate uvedené

totožné dôvody, pre ktoré bolo podané odvolanie voči prvostupňovému rozhodnutiu súdu, avšak, s ktorými sa odvolací súd nestotožnil, a preto mali za to, že nebol naplnený ani druhý dovolací dôvod, a to odklon od ustálenej rozhodovacej praxe. Žalované namietali, že aj keď genéza celého skutkového stavu bola veľmi exaktne a podrobne rozpísaná na 24-tich stranách podaného dovolania, dovolateľka neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktorými by sa už nižšie súdy nezaoberali a nevysporiadali. Žalované sa v plnom rozsahu stotožnili s napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu ako aj rozsudkom súdu prvej inštancie a oba rozsudky považovali za správne. Žalované opätovne poukázali na skutočnosť, že v priebehu prebiehajúceho súdneho konania žalobkyne viackrát menili petit, z čoho vyvodili záver, že samé videli neopodstatnenosť svojho žalobného návrhu a ad hoc prispôbovali petit situácii, ktorá vznikala a vyvíjala sa na jednotlivých súdnych pojednávaniach a v závislosti od prednesených návrhov, dôkazov a vyjadrení. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhli podané dovolanie ako nedôvodné odmietnuť a priznať žalovaným náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súčasne navrhli nepriznať dovolaním napadnutému rozsudku odkladný účinok, resp. odklad vykonateľnosti rozhodnutia.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bol (z procesného hľadiska) vydaný napádaný rozsudok odvolacieho súdu (§ 424 CSP), za splnenia podmienok podania aj spísania dovolania na to oprávnenou osobou (§ 429 ods. 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu. Dospel pritom k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Na odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 447 CSP), uvádza nasledovné.

10. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť (úspešne) dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak podľa písm. e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa písm. f) CSP súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

12. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak: a) rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo; c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

13. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do niektorého z procesných práv (strany sporu) a b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho taký zásah, ktorým došlo k znemožneniu procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na

spravodlivý proces v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale i ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv spojených so súdnou ochranou práva zaručených Ústavou SR. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia a na jeho predvídateľnosť, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že tieto majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/2005). Z práve uvedeného tak vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou rozhodnutia (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018 a 9Cdo/344/2021).

16. Pokiaľ ide o arbitrárnosť, táto môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ÚS SR o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlads právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich prijaté skutkové závery nevyplývajú pri žiadnej možnej interpretácii. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

17. Dovolateľka tzv. vadu zmätočnosti odôvodňovala najmä s poukazom na skutkové závery nižších súdov, s ktorými nesúhlasila a považovala ich za nesprávne. K uvedenému je nutné poukázať na ustanovenie § 442 CSP, podľa ktorého je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Skutkový stav (rozumej správnosť jeho zistenia), preto predmetom prieskumu v dovolacom konaní byť nemôže. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní sám formulovať nové skutkové závery, nakoľko nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, keď (na rozdiel od nižších súdov) nemá možnosť vykonávať (rozumej ani opakovať) dôkazy. Dovolací súd môže na základe § 420 písm. f) CSP (iba) preskúmať postup nižších súdov pri zisťovaní skutkového stavu a v rámci tejto kontroly tak skúmať, či konanie netrpí už vyššie spomínanými závažnými deficitmi v dokazovaní a či prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (tu pozri aj 3Cdo/211/2019 a 7Cdo/121/2020).

18. Dovolací súd preskúmal postup nižších súdov v prejednávanej veci v procese zisťovania skutkového stavu a žiadne deficity v dokazovaní nezistil. Prijaté skutkové závery nižších súdov nepovažuje za svojvoľné, neudržateľné, ani prijaté v zrejmom omyle. Odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a rozhodujúcim pre jeho posúdenie vecnej a právnej správnosti napadnutého rozsudku, boli skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie. Vec preto prejednal bez nariadenia pojednávania, keďže nebolo z jeho strany potrebné doplniť, resp. zopakovať dokazovanie. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Rozhodnutie odvolacieho súdu je konzistentné, logické a presvedčivé, svoje závery presvedčivo odôvodnil. Dovolací súd považuje odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku za také, ktoré poskytuje odpovede na tie otázky, ktoré boli pre rozhodnutie podstatné. Na základe vykonaného dokazovania všetky okolnosti a skutkové zistenia potvrdili a nasvedčovali dobromyseľnému vstupu žalovaných do držby nehnuteľnosti a ich ničím nerušenému užívaniu po dobu viac ako 10 rokov. Nižšie súdy pri posúdení tejto podstatnej otázky

vychádzali výlučne z prijatých skutkových záverov vykonaného dokazovania, ktoré ako už bolo spomenuté v dovolacom konaní nie je možné meniť a dovolací súd je nimi viazaný (bod 18. až 20. rozsudku). Dovolací súd prieskumom nezistil ani namietanú arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia, keď nebol zistený extrémny nesúlاد právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo taký výklad zákona, ktorý by nemal oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Obsah spisu a predovšetkým odôvodnenie dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu tak neposkytovali podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Za takúto vadu pritom nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o aký prípad tu ale podľa názoru dovolacieho súdu nešlo). Dovolateľka tiež namietala, že súd prvej inštancie nepostupoval (po zrušujúcom rozhodnutí) podľa usmernenia odvolacieho súdu (napriek viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu) a takýto postup odvolací súd následne schválil. K uvedenému je nutné uviesť, že prirodzeným aspektom rozhodovacej činnosti je určitá miera rozdielnosti. Závaznú judikatúru najvyšších súdnych autorít musia preto všeobecné súdy zohľadňovať za účelom zachovania predvídateľnosti rozhodnutí, ako základného meradla právnej istoty v jej procesnoprávnom vyjadrení. Nie je možné ale očakávať, že judikatúra ostane nemenná. Súdy nižšej inštancie sú preto oprávnené odkloniť sa od právnych názorov vyšších súdov, takýto svoj odklon ale musia náležite odôvodniť. Takýmto postupom tak dochádza k zosúlادovaniu statickej hodnoty právnej istoty a dynamickej potreby rozvoja práva (pozri Bobek, M. Kühn, Z. a kol. Judikatúra a právna argumentácia, Praha, Auditorium 2013). Súd prvej inštancie nepostupoval po zrušujúcom rozhodnutí podľa usmernenia odvolacieho súdu, keďže reagoval na zmenu judikatúry v otázke vydržania, nález ÚS SR zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2014, tiež rozsudok z 13. mája 2024 sp. zn. IVCdo/1/2024, ktorým veľký senát občianskoprávneho kolégia NS SR zjednotil dovtedy rozdielne rozhodnutia dovolacích senátov NS SR a prijal právny záver, že právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Tento svoj postup súd prvej inštancie riadne odôvodnil a stotožnil sa s ním aj odvolací súd (bod 11. až 13 rozsudku). Dovolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia preto námietky dovolateľky vyhodnotil ako nedôvodné. Keďže dovolací súd prieskumom napadnutého rozhodnutia nezistil vytýkanú vadu zmätočnosti, prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP preto vyvodit' nešlo.

19. Vo vzťahu k namietanému nesprávneho právneho posúdeniu dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a s poukazom na celý rad rozhodnutí dovolacieho súdu namietala, že ústne uzavretá zmluva týkajúca sa nehnuteľností je absolútne neplatná, nezakladá dostatok dobrej viery a nevedie k nadobudnutiu vlastníckeho práva. Mala tiež za to, že rozhodovaná vec nemohla byť posudzovaná ani podľa rozhodnutia NS SR z 13. mája 2024 sp. zn. IVCdo/1/2024, ani podľa rozhodnutia ÚS SR sp. zn. II. ÚS 484/2015, keďže v oboch týchto prípadoch bolo riadne preukázané zaplatenie a výška kúpnej ceny a aj nespochybnená časová línia, čím sa odvolací súd odchýlil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľka tak odklon vymedzila v dvoch rovinách, a to s poukazom na už prekonanú judikatúru najvyšších súdnych autorít a s poukazom na skutkový stav prijatý nižšími súdmi, ktorý považovala za nesprávny. Ani v jednom prípade ale nemohlo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Odvolací súd postupoval pri posudzovaní vydržania, ako právnej otázky od ktorej vyriešenia záviselo jeho rozhodnutie, v súlade s najnovšou judikatúrou najvyšších súdnych autorít a na základe zisteného skutkového stavu, ktorý nie je možné v dovolacom konaní meniť. Nakoľko nebol zistený odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu, prípustnosť dovolania nešlo vyvodit' ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Pretože v prejednávanej veci prípustnosť dovolania žalobkyne nešlo vyvodit' z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a ani z § 421 ods. 1 písm. a) rovnakého zákona, dovolaciemu súdu ani neostávalo iné, než spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto jeho uznesenia podľa § 447 písm. c) CSP naložiť s dovolaním ako celkom.

21. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.